

Tipikus és Atipikus Gyermeknyelv-fejlődési Kutatócsoport

GYÖRKŐ ENIKŐ

Pécsi Tudományegyetem

Kutatócsoportunk 2018. februári megalakulásával elhivatott abban, hogy új vizsgálati tapasztalatokkal és eredményekkel hozzájáruljon az egészséges és eltérő nyelvi fejlődés spektrumának feltérképezéséhez. Szemléletünk alapja, hogy az atipikus fejlődés nem tekinthető csupán a károsodott és sértetlen funkciók katalógusának, ennek okán az eltérő fejlődés menetét inkább egy kontinuumnak tekintjük, és szükségszerűen a finom változók skáláját kívánjuk a gyakorlat számára feltárni.

Legfontosabb vizsgálati célkitűzésünk, hogy felfedjük a gyermekek és fiatalok univerzális nyelvi és kommunikációs képességek fejlődésének mélyebb és korábban még nem kutatott jellemzőit, illetve ehhez illesszük az atipikus fejlődés fenotipikus sajátosságait. Vizsgálataink módszertani megfontolását egy közismert neurokonstruktivista tapasztalat támasztja alá, miszerint a korai eltérő fejlődés menet finoman áthangolja a későbbi fejlődési útvonalakat, egyes nyelvi kompetenciák területén erősebb míg más kompetenciák esetében gyengébb hatást gyakorolnak a kimenetre. Így kutatási profilunk legfőképp a korai évek (2–7 év) és a kisiskoláskor (8–10 év) tipikus és atipikus nyelvi jellemzőinek tanulmányozására épül. Továbbá elhivatottak vagyunk abban is, hogy módszertani és terápiás eljárásokat dolgozzunk ki az eltérő fejlődésű gyermekek fejlesztésére. Ugyanis elfogadott tényként kezeljük, hogy elsősorban a fejlesztési folyamatok és a jellegzetes környezeti hatások eredőjeképpen tudnak csak változni azok a területspecifikus képességek, amelyek a nyelvi adottságok felépülésében nélkülözhetetlennek tűnnek.

Emellett célunk, hogy vizsgálatainkkal összefüggést keressünk a kognitív fejlődési vonalakkal is, mint a figyelemmel, a memóriatárakkal és a végrehajtó funkciókkal. Köztudott, hogy a kognitív funkciók és a nyelvi képességek fejlődése nem egyirányú folyamat, a két terület változása részben egymásra ható interakciók eredménye is. Ebből fakadóan a jövőben nemcsak az érintett modulok kognitív szintjének azonosítására törekszünk, hanem arra is kíváncsiak vagyunk, hogy a felételezett épen maradt területek, milyen kompenzációs hatást gyakorolnak a neuropszichológiai és a nyelvi folyamatokban.

Vizsgálataink tehát széleskörű, interdiszciplináris területeket érintenek, így kitérnek a neurolingvisztika, pszicholingvisztika, szociolingvisztika, kognitív nyelvészet és a kontaktnyelvészet területeire, kapcsolatokat keresve a fejlődési faktorokkal.

Kutatócsoportunk bázisintézménye és egyben laboratóriumi színtere a PTE Illyés Gyula Gyakorlóiskola, AMI és Gyakorlóóvoda. Az iskola és az óvoda közös igazgatású többcélú intézményként működik, amelyben életkori megoszlás (3–14 év) és létszám tekintetében reprezentatív.

dr. Györkö Enikő
elnök, kutatócsoport-vezető

Györkö Enikő (2018): Tipikus és Atipikus Gyermeknyelv-fejlődési Kutatócsoport. *Gyermeknevelés*, 6. 3. sz., 173.